

*20 let*

*Doma II. slovenskega tabora Žalec*





*20 let*

*Doma II. slovenskega tabora Žalec*

*Kadar in kjer srce lahko slavi  
vsak prihajajoči, prebujajoči se  
dan – tisto postane dom.*



*Fotografija doma iz leta 1985*

*Kadar in kjer duh lahko najde  
hrano v drobnih trenutkih  
– tisto postane dom.*

*P. Cogan*

## Županova čestitka



Fotografija doma iz 2005

Ob 20-letnici Doma II. slovenskega tabora se zahvaljujem vsem, ki ste v času od prve ideje do danes prispevali svoj delež v njegovo raznoliko življenje in čestitam tistim, ki danes domujete v njem:

Medobčinski matični knjižnici,  
Zavodu za kulturo, šport in turizem  
ter Območni izpostavi JSKD RS.

Še naprej se veselim srečevanja s številnimi obiskovalci prireditvev, ki s svojo prisotnostjo dajete priznanje ustvarjalcem prijaznejšega življenja.

Župan Občine Žalec

Lojze Posedel

Županova čestitka

Ob 20-letnici  
Doma II.slovenskega tabora Žalec

So dolgo upali...

... in upanje je postalo resničnost.

Bili so pogumni ...

... in pogum se je obrestoval.

Tako bi lahko zapisali o kulturnikih in politikih, ki so bili na pomembnih in odgovornih mestih ter so vsak po svojih močeh prispevali k izgradnji novega kulturnega hrama v Žalcu v osemdesetih letih.

Bili so zavedni ...

... in kulturni hram poimenovali po II. slovenskem taboru, ki se je zgodil tu v Žalcu leta 1868.

Na njem so se zbrali zavedni Slovenci, med katerimi so bili mnogi Žalčani, ki so si upali na glas povedati, da so Slovenci, in se borili za temeljno in hkrati največjo kulturno vrednoto – za lasten jezik.

Prav takšni ali vsaj podobno smeli, pogumni in zavedni so bili v minulih dvajsetih letih vsi naši predhodniki, ki so upravljali kulturni dom, in tisti, ki so mu dajali »dušo« z izbranim programom.

Tudi sedanja ekipa v Zavodu za kulturo, šport in turizem, v vlogi upravljalca in snovalca kulturne ponudbe za Žalec in okolico v zadnjih treh letih, je ponosna na dogodke, ki objektu dajejo življenje.

20. rojstni dan kulturnega hrama bomo proslavili delovno in ustvarjalno. Namesto priložnostne proslave in podeljevanja priznanj, smo se lotili zahtevnega projekta – operete Hmeljska princesa. Tudi s tem nadaljujemo tradicijo, saj so operete v Žalcu že kar »udomačene«.

Predstava bo premierno uprizorjena 4. decembra 2005, to je v mesecu, ko je kulturni dom leta 1985 dobil uporabno dovoljenje in s tem na stežaj odprl svoja vrata kulturnim in drugim dogodkom.

Pelo in igralo bo prek 70 ljudi, v dvorani pa se jih bo zvrstilo v decembru in zagotovo še več v naslednjem letu. Ali smo se pravilno odločili, bodo povedali ob naslednji obletnici naši nasledniki. Mislimo, da kot upravljalci Doma in kot kreatorji vsebine dogajanj v njem vodimo in izbiramo prave poti.

Slovenski pregovor pravi: » S svojim hvala ne varčuj, od drugih hvala ne pričakuj«.

Zato naj se ob zaključku svojega prispevka zahvalim vsem, ki so za ta dom žrtvovali veliko svojega prostega in službenega časa; vsem, ki so se v času, ki investicijam v kulturo ni bil preveč naklonjen, pogumno borili za nov kulturni dom v Žalcu; vsem, ki so ustvarjali in izbirali kulturne dogodke in za zadnja tri leta vsem svojim sodelavcem za dobro delo, za ustvarjanje vzpodbudne klime, ki pripomore k dobrim rezultatom dela in vsem zvestim obiskovalcem kulturnih in drugih dogodkov. Želim, da bi še naprej odhajali iz doma vedrih in nasmejanih obrazov. Hvala tudi vsem, ki so prispevali svoje delo v to brošuro, v kateri bodo naši otroci po dvajset in več letih z zanimanjem prebrali, kako se je gradil kulturni hram v Žalcu in kaj se je dogajalo v njem.

S spoštovanjem do vseh, ki imajo svoj kamenček zaslug v Domu II.slovenskega tabora, in v veri, da nam bo s skupnimi močmi uspelo dom polepšati in zlasti povečati, saj je pogosto premajhen.

Tanja Razboršek-Rehar, direktorica Zavoda za kulturo, šport in turizem Žalec

## Tradicija operete v Žalcu

Bolj ko se bližam zrelosti svojega življenja, bolj ugotavljam, da naključij ni. Posamezniki, družine, narodi, svet – sami ustvarjamo svoja nebesa ali svoj pekel z neštetimi vmesnimi stopnjami. Usodno smo povezani in kar sejemo, to žanjemo. Žal ali na srečo izgovori ne pomagajo in tako smo primorani učiti se in rasti. Zato smo tu.

Iz tega spoznanja sklepam, da ni naključje, da se je ga. Tanja Rehar, direktorica ZKST Žalec, za počastitev dvajsete obletnice Doma II. slovenskega tabora v Žalcu odločila prav za postavitev Hmeljske princepe, poleg Planinske rože izjemno priljubljene operete skladatelja Radovana Gobca.

Naše mesto je tradicija uprizorjanja operet zaznamovala morda bolj kot katerokoli drugo mesto v Sloveniji.

Da se kaj podobnega sploh lahko zgodi, so potrebni ljudje, ki s svojo ustvarjalnostjo, idejami in pogumno nesebičnostjo dejanje sprožijo, in družbeno-politična klima, ki je temu naklonjena. In v Žalcu je v primeru operete obojega bilo obilo.

V tem prispevku se osredotočam na poustvarjalni del tega procesa, katerega del sem tudi sam in katerega najbolj poznam, z iskreno trditvijo, da brez enega ni drugega.

Radovan Gobec je bil nekaj let, do leta 1934, učitelj v Grižah in je seveda videl in notranje občutil »hmeljsko« situacijo v Savinjski dolini, videl in občutil življenje in dogajanje v našem prostoru. Srečal se je z domoljubi, kulturniki, politiki in entuziasti in iz njegove žilice za umetniško ustvarjanje se je rodila opereta Hmeljska princesa, ki je bila v

Žalcu pod njegovim vodstvom v Roblekovi dvorani leta 1933 tudi krstno uprizorjena. Ponovitve so bile 9. in 10. oktobra v celjskem Narodnem domu.

Morda je prav ustvarjalni vzgib, ki je vzniknil tu v Žalcu (Hmeljski dvor je nedvomno graščina v Novem Celju) »zastrupil« mnoge gorečneže, ki so pred in po vojni nadaljevali z uprizorjanjem operet. Zlasti avtorja Radovana Gobca.

Ko sem v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja, star nekaj več kot deset let, sedel v »grabnu Juteksove dvorane«, je na notah, iz katerih sem igral, pisalo: Radovan Gobec, Planinska roža-violino obligato. To je bila že druga uprizoritev Planinske rože po drugi svetovni vojni. Dirigent Marjan Kozmus, režiser Rudi Hrovat, zborovodja in organizator moj oče Franjo Rizmal – gostilničar in glasbeni zanesenjaka, naslovna vloga gospa Zlata Kozmus, ki se je takrat še drugače pisala, orkester, zbor in čudoviti balet v koreografiji profesorice Angelike Gorišek.

V prvi povojni izvedbi iste operete, proti koncu štiridesetih let, ki jo je tudi režiral Žalčan Rudi Hrovat, je naslovno vlogo pela Anica Mikeln iz Petrovč, mali orkester je vodil zobozdravnik iz Žalca Franček Herman, zbor, organizacijo in izbiro solistov pa pripravil Franjo Rizmal.

V času med prvo in drugo uprizoritvijo Planinske rože so bili postavljeni še skeči Fantje na vasi in Kovačev študent.

Proti koncu šestdesetih, je bila prav tako v Juteksovi dvorani, bivši žalski kinodvorani, uprizorjena opereta »Mežnarjeva Lizika«, v kateri je pela naslovno vlogo sopranistka Nika Vipotnik, organizacijo, izbor vlog in zbor je vodil Franjo Rizmal, režiser je bil Avgust Jordan iz Gotovelj, dirigent pa Franci Rizmal ...

V Šempetru v Savinjski dolini smo kot krstni izvedbo uprizorili opereto »Obirovci smo tu« na besedilo Mete Rainer, z glasbo Radovana Gobca, vodja zbor in solistov je bil Franjo Rizmal, vodja orkestra Franci Rizmal.

Začetek osemdesetih let je ponovno zaznamovala Planinska roža.

Naslovna vloga Irena Vremšak-Baar, režiser Bogomir Veras, dirigent Franci Rizmal, Študentski pevski zbor z zborovodkinjo Brino Župančič, Celjski godalni orkester. Premieri je sledilo okrog deset ponovitev.

Leta 1994/95 spet ne zmoremo brez operete. Radovan Gobec: Planinska roža.

Naslovna vloga Andreja Zakonjšek, režiser Iztok Valič, dirigent Franci Rizmal, Celjski godalni orkester s solisti iz Žalca, pevski zbor KUD Žalec z zborovodjem Milanom Lesjakom. Štiriindvajset razprodanih predstav. Organizacija: KUD Žalec in ZKS z vodjo izpostave, gospo Jožico Ocvirk.



Prizor iz uprizoritve Planinske rože, 1994

Naključij ni, posameznik je življenjsko odvisen od drugega posameznika in povezan v skupnost, če se tega zaveda ali ne. Če tega ni, ni napredka, ni življenja.

Današnja predstava je posledica odločitev in dejanj kulturi in narodu pripadnih ljudi vse od daljnega leta 1933 do danes. Vseh: igralcev, režiserjev, organizatorjev, politikov, odrskih delavcev, pevcev ...njihovih družin in širše skupnosti, ki je bila vtkana v življenje in delo na območju širše okolice našega Žalca.

Zanikati ali potvarjati preteklost je velika nevarnost in ovira na poti razvoja posameznika ali naroda.

V svojem imenu in v imenu vseh glasbenih pustvarjalcev tokratne predstave se zahvaljujem prav vsem našim predhodnikom in ob tej priložnosti tudi vsem, ki ste sodelovali v tokratni postavitvi Hmeljske princese.

Čeprav je slovenska opereta do danes obravnavana v slovenskih strokovnih glasbenih krogih kot manjvredna zvrst, smo imeli v Žalcu prepričanje, ki nam je dajalo pogum in veselje, da jo znova in znova oživljamo kot del identitete slovenskega naroda. In na to smo in smemo biti ponosni.

Zakaj naj bi v tisočerih oblikah življenja in trpljenja bila opereta, ta naivno-nežna, nagajiva in ljubka oblika veselja, zapostavljena. Osebnost za to ne vidim razloga, čeprav sam pripadam tako imenovani visoki klasiki. Upam in želim, da jo bomo v Žalcu še naprej gojili.

Franci Rizmal, dirigent



Z vaje za zadnjo uprizoritev Hmeljske princese v novembru 2005



Vsaka pot se prične s prvim korakom

Začetek priprav za izgradnjo kulturnega doma v Žalcu je bil opredeljen z referendumskim programom, lokacija izbrana z načrtovanjem novega središča mesta, dom pa zgrajen s sredstvi samoprispevka prebivalcev občine Žalec.

Prvi odbor za izgradnjo občinskega kulturnega doma je bil ustanovljen leta 1979, nato pa je po nekaterih začetnih težavah skupščina Občinske kulturne skupnosti Žalec 22. junija 1982 imenovala nov odbor, ki je gradnjo pripeljal do uspešnega zaključka.

Kulturni hram v Žalcu je bil potreben, močno zaželen in pričakovan, saj se občani sicer ne bi odločili, da dom zgradijo s sredstvi samoprispevka. Gradnjo kulturnega doma v tistem času upravičujeta zlasti dva moča razloga, dva močna argumenta:

- celotna občine Žalec s 40 000

prebivalci ni imela primerne dvorane, v kateri bi se lahko namensko in načrtno odvijala raznolika kulturna dejavnost (kino predstave so bile v Juteksovi dvorani, Hmezadova dvorana, ki je sprejela 200 – 250 ljudi,

se je uporabljala za ples, seje, zborovanja, konference in po sili razmer tudi za vse ostale prireditve); - občina Žalec ni imela primerne prostora za knjižnico. Bogato knjižnično gradivo Občinske matične knjižnice Žalec se je nahajalo v trisobnem stanovanju v Ulici talcev 1 v Žalcu.

Sam projekt je bil kopija kulturnega doma v Krškem. Prvi načrti so bili bolj razkošni, predračun za prvotno načrtovano investicijo pa je močno presegal razpoložljiva sredstva, tako da je bilo željam treba prirezati krila. Čas gradnje je bil čas marsikaterih napetosti v državi in seveda tudi v lokalnem okolju. Člani odbora za izgradnjo kulturnega doma so zavzeto spremljali gradnjo in reševali številne zaplete in težave, ki so nastajali. Močni so bili pritiski republiške politike, pa tudi občinske, da bi zbrani denar preusmerili kam drugam, kjer naj bi bil v tistem trenutku bolj pomemben. Za vse nas je bistvenega pomena, da so odgovorni vztrajali in gradnjo pripeljali do kraja.

Leta 1982 je skupščina Občinske kulturne skupnosti Žalec, dne 22. junija imenovala nov odbor za izgradnjo kulturnega doma Žalec v sestavi:

- |                             |                              |
|-----------------------------|------------------------------|
| 1. Viljem Petek, predsednik | 11. Janez Meglič, član       |
| 2. Ervin Janežič, namestnik | 12. Franc Radišek, član      |
| 3. Ivan Centrin, član       | 13. Stane Rednak, član       |
| 4. Maks Gajšek, član        | 14. Fani Robič, član         |
| 5. Radovan Gorišek, član    | 15. Eran Sadnik, član        |
| 6. Alojz Hrušovar, član     | 16. Veno Satler, član        |
| 7. Jože Jan, član           | 17. Anton Savorgnani, član   |
| 8. Janez Kroflič, član      |                              |
| 9. Franci Lenko, član       | Zapisnike na sejah odbora je |
| 10. Anica Lesjak, član      | pisala Jožica Ocvirk.        |

21. 3. 1985 je skupščina OKS Žalec sprejela na osnovi pisne odpovedi tov. Jožeta Jana sklep, da se v odbor namesto njega imenuje za člana Peter Marinšek.

Delo odbora je prenehalo s potekom mandata.

Stran iz zapisa

Vsaka pot se prične s prvim korakom



Gradbeni odbor  
(z leve proti desni)  
Tone Hribar – nadzorni organ, Irena Jager, vodja gradbišča;  
člani gradbenega odbora Eran Sadnik, Stane Rednak (Juteks Žalec), Viljem Petek, Anica Lesjak, Franc Lenko, Janez Meglič; Ivan Centrih, Veno Satler, Peter Marinšek, Anton Savorgnani, Maks Gajšek, Ervin Janežič, Alojz Hrušovar, Janez Kroflič

Kulturno društvo Svoboda Žalec je v mestu uspešno izpeljalo še akcijo zbiranja dodatnih sredstev za stole v kulturnem domu, ki je bil predan svojemu namenu ob prazniku občine Žalec 14. septembra 1985, uporabno dovoljenje pa je bilo izdano nekoliko kasneje. Svoje ime je dobil po zgodovinsko pomembnem dogodku, po drugem vseslovenskem taboru, ki se je leta 1868 odvijal v Žalcu. Dvorana v domu šteje 418 sedežev, kar je bilo za mesto, kot je Žalec, pa tudi za potrebe občine, primerno in dovolj.

V letih od izgradnje doma se kulturna dejavnost v tem okolju neprestano bogati in vabi na prireditve veliko število obiskovalcev. Celotni kulturni dom z Zavodom za kulturo, šport in turizem, Medobčinsko matično knjižnico in Območno izpostavo Javnega sklada za kulturo nudi bogato, celovito kulturno ponudbo, s čimer je Žalec lahko svetel zgled mnogim drugim krajem po Sloveniji. Želja vseh, ki so sodelovali v pripravah ali izgradnji, pa tudi pri nadaljnjem delovanju kulturnega doma, je enotna: naj bodo prireditve čimbolj obiskane, naj čimveč ljudi najde bogastvo in razvedrilo v široki paleti možnosti, ki jih nudi Dom II. slovenskega tabora v Žalcu.

V spominih nekaterih ob gradnji doma zelo dejavnih posameznikov je hranjenih mnogo podrobnosti: o modrih in potrebnih odločitvah, o težavah, s katerimi so se srečevali in radostih, ki so jih doživljali pri svojem delu. Pogovarjali smo se z nekaterimi nosilci takratnega kulturnega in političnega življenja v občini Žalec: Zoranom Razborškom, predsednikom skupščine Kulturne skupnosti Žalec; Ivanom Centrihom, sekretarjem Kulturne skupnosti občine Žalec, Viljemom Petkom, predsednikom Skupščine občine Žalec; Eranom Sadnikom, predsednikom kulturnega društva Svoboda Žalec, Janezom Megličem, predsednikom OK SZDL Žalec. Iz zapisa pogovorov smo tudi pripravili ta povzetek.

Lidija Koceli



Rudi Španzel.: Hmeljska princesa – Pozno poletje (alegorija literature in poezije), 1983-85, olje na platno, 200x250 cm



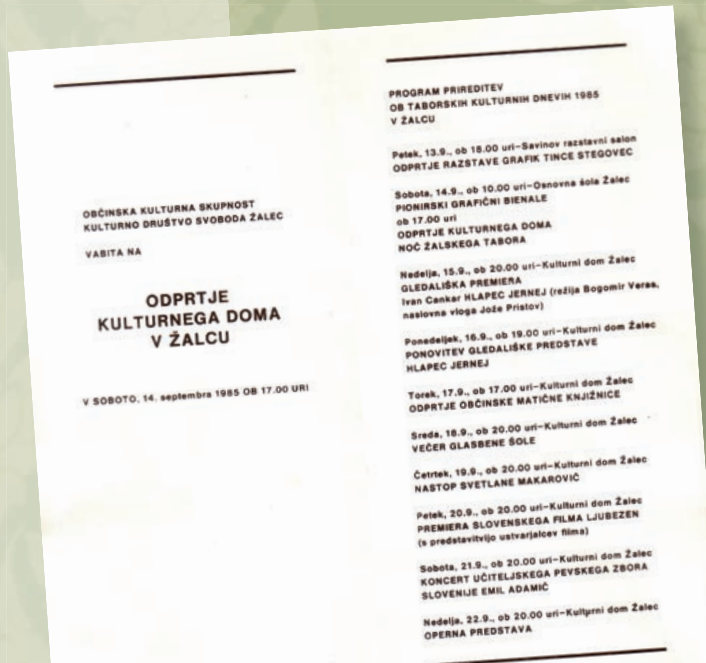
Jožica Ocvirk,  
vodja OI JSKD

Z brezpotja na široko cesto ...

Kulturniško delo v Občini Žalec je začelo pisati novi čas  
s 14. septembrom 1985.

Odprtje osrednjega kulturnega doma je bilo veličastno, sodelovali so izvajalci DPD Svoboda Žalec, izrečene so bile zahvale in priznanja gradbenemu odboru, projektantu iz PB Region Brežice Francu Filipčiču, nadzorniku gradnje Zavodu za načrtovanje Žalec. Objekt je investitor, Občinska kulturna skupnost Žalec, s posebno listino predalo upravitelju DPD Svoboda Žalec, predal jo je predsednik skupščine OKS Franci Lenko, prevzel pa predsednik društva Eran Sadnik.

Prostore v domu so dobili tudi: Zveza kulturnih društev, Občinska kulturna skupnost ter Občinska matična knjižnica. V dneh po odprtju kulturnega doma se je zvrstilo še več umetniških prireditev.



Težko pričakovano dvorano so obiskovalci  
ob odprtju in na vseh prireditvah, ki so mu  
sledili, napolnili do zadnjega kotička.

Vabilo k odprtju kulturnega doma s programom  
prireditev ob Taborskih kulturnih dnevih

Objekt je bil v upravljanje zaupan DPD Svoboda Žalec, ki je bila nadaljnjih šest let kljub ljubiteljskemu vodstvu sposobna skrbeti za novo kulturno-umetniško ponudbo. Program je oblikoval poseben odbor pri društvu, sestavljen iz poznavalcev posameznih umetniških področij Milan Lesjak, Tanja Cehner, Anica Lesjak, Anka Krčmar, Marlen Premšak, Margit Juteršek, Ivan Centrih, Jožica Ocvirk, Eran Sadnik. Z največjim navdušenjem je bil sprejet gledališki abonma, ki je še danes med temelji ponudbe. V šestih abonmajskih predstavah letno (prvi dve leti dva abonmajska dneva) so se predstavila vsa slovenska poklicna in pol poklicna gledališča (največja doslej je bila v izvedbi MGL ŠEHEREZADA – režija Tomaž Pandur),

tu so nastopili največji slovenski umetniki z glasbenega, plesnega, opernega, baletnega, filmskega in drugih področij, za svoj program je snemala projekte RTV (musical PG Forum Celje), bili smo gostitelji zaključnega državnega koncerta z neposrednim televizijskim prenosom Revolucija in glasba, z SNG Celje je bil sklenjen pogodbeni odnos za redni študij njihovih predstav. Osnovno finančno konstrukcijo pokrivanja programskih in funkcionalnih stroškov je s sofinanciranjem proračunskih sredstev dopolnjevala vse bolj zanimiva kinodejavnost. Dom II. slovenskega tabora Žalec si je v kratkem času pridobil dobro ime v slovenskem prostoru in postajal izredno zanimiv za številne izvajalce.



Premierna uprizoritev drame  
Hlapec Jernej v režiji Bogomira Verasa



Praznični kulturni teden se je zaključil z opero  
Traviata v izvedbi mariborske operne hiše





Še danes je v spominu živa izvedba recitala Svetlane Makarovič Pelin žena

Izkoristek odrske tehnike je bil lahko dosežen le s profesionalnim režijskim vodstvom v več predstavah (Hlapec Jernej – režija Bogomir Veras, Hamlet v Blatnem dolu – režija Iztok Valič, Ta veseli dan ali Matiček se ženi – režija Iztok Valič, Maks Žvižgač – režija Iztok Valič, Orhideja – režija Štefan Žvižej, Planinska roža – režija Iztok Valič, Rdeča kapica – režija Iztok Valič).

Nove možnosti kakovostnega dela pa je odpiral dom tudi domačim ljubiteljem. Pri DPD Svoboda je poleg vokalno-instrumentalne in plesne dejavnosti ter kina ponovno oživela dramska dejavnost, ki je k delu privabila tudi okoliške izvajalce. Vaje na sodobno opremljenem odru so bile hkrati tudi koristne izobraževalne delavnice, ki so bile večkrat organizirane še prek ZKD Žalec za člane gledaliških skupin naše in sosednjih občin v regiji.



Hamlet v Blatnem dolu v režiji Iztoka Valiča



Ta veseli dan ali Matiček se ženi v režiji Iztoka Valiča

Številna srečanja, seminarji, simpoziji, obletnice, proslave občinskega in slovenskega ter mednarodnega značaja so postale sestavni del programa Doma II. slovenskega tabora, ki si je s kakovostno ponudbo pridobil tudi zahtevno občinstvo. Organizacija ponudbe je terjala profesionalno delovanje – zato je bila leta 1992 realizirana ideja o ustanovitvi Zavoda za kulturo.

Jožica Ocvirk,  
vodja Območne izpostave javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije

## Selitev knjižnice v nove, svetle prostore

Leta 1985 se je Medobčinska matična knjižnica Žalec iz skromnih prostorov v stanovanjskem bloku preselila v svetlejše prostore Doma II. slovenskega tabora Žalec. Knjižnico je vodila Anica Lesjak, dejavnost pa je bila organizirana na temeljih konceptov razvoja v občini in standardnih priporočilih stroke.

Skromnih 56m<sup>2</sup> površine, kjer je do tedaj hranila 18.000 knjižnih enot, je močno stopnjevalo odstopanje od priporočenih prostorskih standardov, s tem pa tudi od standardov postavitve gradiva, ki zagovarjajo prosti pristop. Gradivo v prostem pristopu predvideva postavitve po UDK sistemu, ki je v prejšnjem prostoru sicer bila zasnovana, a je že nekaj let pred selitvijo ni bilo več moč upoštevati. Novo gradivo se je zaradi prostorske utesnjenosti nalagalo v nepregledne skladovnice tam, kjer je še bil prostor.



Ravnateljici Anici Lesjak se je pridružila nova moč – višja knjižničarka Irena Štusej.

Ob selitvi je matična knjižnica v svoji mreži skrbela še za šest krajevnih knjižnic (Braslovče, Griže, Polzela, Prebold, Šempeter in Vransko), ki so skupaj z njo ponujale občanom 50.700 enot knjižničnega gradiva. 517 m<sup>2</sup> novih prostorov v dveh nadstropjih Doma II. slovenskega tabora je omogočalo postavitve gradiva na oddelek za odrasle in posebej na oddelek za mladino. Univerzalni UDK sistem je bil zastavljen že ob selitvi, pridobili pa so še prostore za skladiščenje gradiva, prostor za obdelavo, dve čitalnici, pisarno, manjši oddelek za priročno gradivo in sanitarne prostore.

Prva leta po selitvi je bilo največ dela usmerjenega v strokovno obdelavo obstoječega gradiva, kar je v tem obdobju pomenilo inventarizacijo, opremo in ustrezno postavitve gradiva.

Priklic željenega gradiva s strani uporabnikov je bil možen le s pomočjo obstoječih listkovnih katalogov, ki pa niso bili ažurirani, in s poznavanjem postavitve po UDK sistemu.

Najbolj značilen izrek iz tega obdobja je bil: Najbrž je gradivo še v skladišču. Obsežno število gradiva je bilo namreč preseljeno neobdelano, saj stiska s prostorom tudi ni omogočala običajnih strokovnih opravil glede hrambe.



*Takole smo v knjižnici počastili svoje rojake. Dane Debič, ko je z nami praznoval 60 let.*



*Kako živo je svojo politično karikaturu predstavil Borut Pečar.*

*Število članov se je ves čas večalo, v veliki meri po zaslugi dobro zastavljenega programa spremljevalnih dejavnosti, katerega cilj je bil privabiti v knjižnico čimveč občanov, da bi postali uporabniki njenih storitev. Intenzivnost zastavljenega programa je bila opazna po letu 1986, ko je naloge ravnateljice prevzela Anka Krčmar, Anica Lesjak pa se je po 25-ih letih vodenja dejavnosti upokojila. S povečano kadrovsko zasedbo, z učinkovito dostopno knjižnično zbirko, ustrezno nabavno politiko in s spremljevalnim programom je razvijala svojo dejavnost v smislu naraščanja izposojenega gradiva in obiska nasploh. Knjižnica je na literarnih večerih, pogovorih, predavanjih, razstavah gostila mnoge ugledne posameznike in s tem v tem obdobju pridobivala ugled.*

*Vse večji problem je bil priklic obstoječega gradiva in s tem možnost posredovanja relevantnih informacij uporabnikom. Leta 1990 je knjižnica usmerila svoje delovanje v računalniško obdelavo gradiva in s tem izposajo v ustreznem programu.*

*Irena Štusej*





Rudi Španzel: Belcebub ali Gospodar muh (alegorija gledališča), 1994, olje na platno, 200x200 cm



Anka Krčmar,  
direktorica Medoobčinske  
matične knjižnice Žalec

## Deset let Zavoda za kulturo

Zavod za kulturo je živel 10 let. V njegovi sestavi sta bila tudi Občinska matična knjižnica in Zveza kulturnih organizacij, ki je k zavodu spadala zgolj formalno, saj je izvršni odbor zahteval popolno avtonomijo zanjo. Tudi knjižničarji se z novo organiziranostjo nismo strinjali, vendar so vodstva družbeno-političnih organizacij želela z malo denarja doseči velike rezultate, kar jim je uspelo, vendar na račun razvoja lokalnih knjižnic, saj volje niso pospremili tudi s pripravljenostjo, da bi zavod kadrovsko okrepili. Zavod je imel velike ambicije in Žalec je postal pomembno kulturno središče, saj se je z ustvarjalnostjo lahko primerjal z najpomembnejšimi kulturnimi in umetniškimi središči Slovenije. Vedno znova je presenečal z novimi oblikami ustvarjalnosti. Sredstva, namenjena za njegovo delovanje, so zavod vedno bolj potiskala v tržno naravnost, številni sponzorji in donatorji so bili vse bolj soustvarjalci kulturne politike, saj nam je prav z njihovo naklonjenostjo uspelo uresničiti številne projekte.



130-letnico II. slovenskega tabora smo  
praznovali množično in veselo.

Naj omenim zgolj nekaj uspelih projektov, ki so zaznamovali obdobje Zavoda za kulturo v desetih letih njegovega delovanja.

Med najpomembnejše gotovo sodi izdaja zgoščenke za prodajo in 10 zgoščenk v študijske namene z vso posneto glasbo Rista Savina ob 50-letnici avtorjeve smrti. Ureditev avtorskih pravic in izbor nadarjenih sodelavcev, med katerimi želim posebej poudariti delo prof. Suzane Ograjenšek, je zahtevalo veliko skrbnega timskega dela, še posebno zato, ker sta se takrat po Savinu že imenovali naša dobra Glasbena šola in najvišje občinsko priznanje za umetnost in ustvarjalnost na področju kulture.

Na področju likovne dejavnosti se je zgodila preobrazba v Savinovem likovnem salonu, ki je bil v izjemno slabem stanju. Njegova obnova in razstavna politika sta mu vrnila nekdanji vseslovenski ugled razstavišča, saj so v njem razstavljali pomembni likovni umetniki iz domovine in tujine.

Umetniška kritičarka Marlen Premšak je torej nadaljevala delo, ki sta ga pred njo odlično zastavili Jelica Žuža in Milena Moškon. V teh letih nam je s sodelovanjem sponzorjev in z lastnimi sredstvi uspelo zbrati /kupljena in podarjena likovna dela/ več kot 60 likovnih del za zbirko Savinovega salona. S sponzorskimi sredstvi smo v teh letih izdali tudi mali monografiji akademske slikarke Jelice Žuža in akad. kiparja Slavka Krajncja, katalogov Rudija Španzla, Biljane Unkovske, Janoša Nemetha, Marjance Jemec Božič in dražbenega kataloga za obnovo strehe Doma II. slovenskega tabora.

Obnovljena Savinova hiša je v tem času ponudila dom likovnim delom rojaka Doreta Klemenčiča-Maja (ob slovenskem kulturnem prazniku, leta 1992). Galerijske prostore sta uredila umetnostna zgodovinarka Milena Moškon in akad. likovnik Alojz Zavolovšek, na odprtju pa je o slikarjevem delu govoril dr. Ivan Sedej. Rolanda Fugger Germadnik, kustusinja Pokrajinskega muzeja iz Celja, je prijazno uredila Savinovo spominsko sobo, popisala in uredila njegovo zapuščino. Kasneje smo hišo "opremili" s Savinovo glasbo, s Salonskimi večeri pa smo ji vdihnili čar mladih glasbenikov.

Marca leta 2000 pa je Savinova hiša postala dom tudi zbirki savinjskih likovnikov. Zbirko smo oblikovali s prej odkupljenimi deli, s podarjenimi in izposojenimi. Dogodek, ki je zbral savinjske likovnike, je strokovno vodila umetnostna zgodovinarka Marlen Premšak.

Dvorana Doma II. slovenskega tabora je nadaljevala z gledališkim abonmajem, ki se mu je kmalu pridružil Cicibanov abonma. Veliko pozornost smo posvečali Kinu, skrbno pripravljali predstave filmske vzgoje in za zahtevnejše gledalce uvedli Filmski abonma. V ta namen smo tudi obnovili kinoaparature in ogreli številne nekdanje ljubitelje filma ter bili trdo bitko s konkurenco. Letno smo prikazali tudi več kot 300 predstav, ki si jih je ogledalo več kot 24.000 tisoč gledalcev, seveda so to podatki najboljših let. V dvorani so se predstavljali ugledni glasbeni solisti in skupine klasične in sodobne etno in zabavne glasbe, gotovo pa je bil med najpomembnejši projekt Instrumenti in mladi talenti, v katerem so številni mladi šele začeli glasbeno pot. Z veliko posluha za mlade pa je dvorana gostila tudi druge nadarjene mlade, še neznane ustvarjalce, in pripravljale koncerte že uveljavljenih skupin / Hiša, Orleki, kar nekajkrat Kreslin z Beltinško bando in Malimi bogovi, Šukar, Šifrer, večkrat Smolar in I. Mlakar pa Predin .../



Takole zbrani so bili redkokdaj, a kadar so bili, smo uživali v njihovi družbi: (od leve) Milena Moškon, Rudi Španzel, Jelica Žuža, Meta Rainer.



Smolarjeva iskrena prijaznost je bila nalezljiva.

Na področju založniške dejavnosti smo ta čas sodelovali pri izdaji in predstavitvi Stare savinjske keramike Milene Moškon.

V letih obstoja Zavoda za kulturo so bile najpomembnejše investicije: streha na Domu in Savinovi hiši, obnova prostorov Savinovega likovnega salona in galerijskih prostorov ter ureditev Savinove spominske sobe. Prenovili smo ozvočenje, posodobili kinoaparature in nabavili program za prodajo vstopnic, obnovili smo tudi oder in stole.

Posebno poglavje zapisa gotovo zasluži streha Doma. Streha, ki smo jo leta in leta za silo krpali, se je 1997. leta na pepelnico uprla in s padajočim stropnim blokom opozorila, da je čas za temeljito prenovo.

V pridobivanje sredstev smo se vključili z dražbo umetniških del, dobrodelnimi koncerti, ki smo jih organizirali po dolini, tudi kulturna društva so se dejavno vključila v prizadevanja za pridobivanje sredstev. Novo streho smo počastili z zahvalnim koncertom, predvsem pa smo si oddahnili.

Isto leto jeseni je našo potrpežljivost preizkusila še streha v Savinovi hiši, ko je vanjo udarila strela. Če so hudobni jeziki natolcevali, da smo pri padcu v dvorani "pomagali", na to ob streli v Savinovo hišo niso namigovali.

Občinska matična knjižnica se, žal, kadrovsko ni okrepila. V knjižnični mreži so bile krajevne knjižnice v Braslovčah, Grižah, na Polzeli, v Preboldu, Šempetru in na Vranskem, v Petrovčah, na Ponikvi, občasno so s premično knjižno zbirko delovala tudi izposojališča v Galiciji, Gotovljah, Šeščah in v Vrbju. V teh knjižnicah so za bralce skrbele ljubiteljske knjižničarke, ki so zaradi naklonjenosti bralcem in knjigam zaslužne, da so te knjižnice preživele tudi v obdobjih, ko je bilo denarja za knjižnično dejavnost res malo.

Matična knjižnica je nabavljala in opremljala knjižno gradivo za vse knjižnice in s sodelovanjem Ministrstva za kulturo, ki nam je priskrbelo prve računalnike, prešlo na računalniško izposojanje gradiva. Kasneje - leta 1995 pa smo prešli na enoten slovenski knjižnično informacijski sistem Cobiss.



Obnova strehe leta 1997



Pogovor z dr. Drnovškom in Stipetom Mešičem je privabil številne novinarje.



Zgodovinska fotografija: pesniki Pesmi štirih s soprogami in poezijo



Meta Rainer in ilustratorka Mojca Cerjak podpisujeta Zajčka Skakalčka.

Poleg osnovne dejavnosti smo prirejali različne in odmevne kulturne in debatne večere, ki so bili pravi družabni dogodki, saj ni bilo pomembnejšega politika ali ustvarjalca, ki ni bil gost naše knjižnice.

Naša gosta sta bila tudi oba predsednika države, torej gospod Kučan in sedanji predsednik gospod Drnovšek, in predsednik vlade Janez Janša, Spomenka Hribar, Borut Pahor, če omenim samo nekaj najpomembnejših predstavnikov političnega življenja.

Z veliko naklonjenostjo pa smo ves čas predstavljali ljudi naše doline in predstavljali zanimive ustvarjalce, med njimi psihoanalitika svetovnega slovesa in pisatelja Paula Parina, Angelosa Baša, Meto Rainer, Ervina Fritza, Nežo Maurer, Boruta Pečarja, Miloša Mikelna, z literarnim večerom in monodramo smo v življenje obudili Fani Hausman...



Maja Štromar v vlogi Fanny Hausmann v monodrami Ervina Fritza Marčni veter ali Fani piše Francetu

Naši bralci so se srečali z Minattijem, nekajkrat s Pavčkom, Menartom, Kovičem, občudovali so dela najboljših slovenskih knjižnih ilustratorjev in z uglednimi potopisci v sliki in besedi prehodili svet.

Posebno ponosni pa smo, da smo izdali pesniško zbirko Mete Rainer Skozi prste in po pesničini smrti pri založbi Karantanija poskrbeli za izid Ježkove frizure in slikanice Ptičji festival, kjer je izšla z našim sodelovanjem tudi publikacija o Fani Hausmann.



Rudi Španzel: Sveta Cecilija (alegorija glasbe), 1999, olje na platno, 200x250 cm

## Medobčinska matična knjižnica Žalec

Leta 2002 se je knjižnica na osnovi Zakona o knjižničarstvu ponovno osamosvojila, postala samostojen medobčinski zavod z nazivom Medobčinska matična knjižnica Žalec.

Nekaj računalniškim poskusom obdelave gradiva je sledil prehod v sistem COBISS – kooperativni online bibliografski sistem in servis, katerega skrbnik je IZUM Maribor. Najprej smo Cobiss uvedli v matični knjižnici, in sicer v fazo izposoje in obdelave gradiva. Postopoma pa smo z njim opremili vse sedanje občinske knjižnice v mreži, pa tudi nekatera krajevna izposojevališča. Letos pa smo med prvimi v Sloveniji v Žalcu pričeli z uporabo programa COBISS3, ki je nadgradnja prej omenjenega, in pomeni trenutno najvišjo stopnjo računalniške programske opremljenosti slovenskih knjižnic. V okolju Windows omogoča natančen vnos in pregled vseh podatkov o gradivu, vključno z natančnim spremljanjem financiranja.

Knjižnice, za katere strokovno skrbimo, smo uspeli povezati v knjižnično mrežo, urejeno po veljavni knjižničarski zakonodaji, čas odprtosti smo povečali in uskladili z normativi, za uporabnike smo odprti tudi ob sobotah, ter tako knjižnice še bolj približali uporabnikom. Gradivo nabavljamo in katalogiziramo v matični knjižnici, širokemu izboru knjig za otroke in mladino smo dodali neknjižno gradivo, še zlasti smo bralce razveselili s periodiko, ki jo radi prebirajo. Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja je za uporabnike povsod enak in omogoča vsem enake pogoje izposoje, ne glede na to, kje so se včlanili in kakšne barve je njihova izkaznica. Uporabnikom pa smo se približali tudi s spletnimi stranmi.

S pomočjo projektних razpisov Ministrstva za kulturo in s sodelovanjem občin ustanoviteljic imamo sodobno računalniško opremo v vseh občinskih knjižnicah. V Žalcu nam je lani uspelo zamenjati zastarelo terminalsko delo z delom na sodobnih osebnih računalnikih. Mnoge knjižnice so opremljene z audio in video opremo, fotokopirnimi stroji, digitalnimi fotoaparati, skenerji in tako se približujemo pogojem za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe.

Kar zadeva števila zaposlenih, žal, močno zaostajamo. Izobraževanju posvečamo potrebno pozornost, izobrazbena struktura je ustrezna, redno pa izpopolnjujejo svoje strokovno znanje, ki je pogoj za izvajanje aktivnosti, s katerim dvigujemo bralno kulturo, predvsem v svojem prostem času.

V računalniški bazi imamo več kot 140 000 enot knjižničnega gradiva, referenčno zbirko gradimo postopoma in obsega že več kot 2500 enot, v mreži je že več kot 5000 članov, od tega lani novo vpisanih 1100.

Obdobje intenzivne prenove in krepitev knjižnične mreže je pospešil Zakon o lokalni skupnosti. Spodbudil je župane, druge odgovorne pa ugledne kulturne delavce, da so se z razveseljivo vnemo lotili obnove knjižnic in namenili več denarja za nabavo knjižničnega gradiva. V zadnjih treh letih so bile povsem preurejene in razširjene Občinska knjižnica Vransko (za kulturni praznik leta 2002), Občinska knjižnica Prebold leta 2003, Občinski knjižnici Braslovče in Polzela leta 2004, v letu 2006 bo tudi Občina Tabor knjižničnemu gradivu

odprla prijazen dom v obnovljenem prizidku k novi šoli. Vmes so knjige nagovorile in našle bralce v novih in preurejenih prostorih v Šempetru, svoj prostor je dobila knjižnica na Ponikvi, pravo kulturno središče je postala novoodprta knjižnica v Libojah, po oplesku in prazničnosti še diši Krajevna knjižnica Griže, Krajevna knjižnica Petrovče se ponosa z dobrim spremljajočim programom. Ponosni smo na opravljeno delo, ki ga brez dobrih sogovornikov – županov in predsednikov krajevnih skupnosti ne bi mogli opraviti. Tako pa z njimi delimo priznanje, ki so nam ga ob odprtju knjižnice v Grižah poslali delavci Centra za razvoj knjižnic pri Narodni in univerzitetni knjižnici: “Spoštovani knjižničarji, s spoštovanjem do preteklega delovanja in z iskrenim veseljem ob sedanjih prostorski in strokovni prenovi knjižnice v Grižah spremljamo vaša prizadevanja za krepitev knjižnične mreže. Čestitamo vam.”

Radi bi kaj spodbudnega zapisali o prostorih naše osrednje knjižnice, pa, žal, ne moremo. Knjižnica, ki so jo pred dvajsetimi leti občudovali od blizu in daleč, je izgubila sijaj. Otepa se z veliko prostorsko stisko, prijazni knjižničarski delavci pa se trudijo, da bi knjižnica ostala strokovna matična ustanova.

Vsaj to. Za prireditveno dejavnost išče sponzorje, razvoj gre s trdimi koraki, saj ji za lahkotnejšega primanjkuje tudi ljudi. Radi bi še marsikaj postorili za naše uporabnike. Tako bi morali pozabi iztrgati marsikaj zanimivega, obogatiti domoznanski oddelek in okrepiti založniško dejavnost. Na ogled bi radi postavili zbirke faksimiliranih izdaj ter urejenih zbirk zapuščine pesnice Mete Rainer in skladatelja Rista Savina.

Zadnje leto smo s finančno podporo Novema izdali le pesniško zbirko Mete Rainer, v kateri smo izdali pesmi iz zapuščine, ki jo hranimo.

Zato ob številnih novostih, ki jih uvajamo za uporabnike, spodbujamo različne oblike bralne kulture. Zadnja leta se veliko posvečamo ljudem s posebnimi potrebami in se spoprijemamo s številnimi izzivi na področju informatike. Želimo, da bi odgovorni naša prizadevanja nagradili z dodatnimi prostori in sredstvi za kadrovske okrepitve. Ob tem pa je prav, da povemo tudi, da v proračunu vsako leto namenjajo ustrezno skrb nabavi gradiva. V dvajsetletnico nas zato spremljajo velika pričakovanja.

Anka Krčmar in Jolanda Železnik



## Združevanje kulture, športa, turizma



Tanja Razboršek Rehar

29. marca 2002 je bil ustanovljen nov javni zavod Zavod za kulturo, šport in turizem, katerega v.d. direktorica je bila že v postopku ustanavljanja in vse do 30. aprila 2003 Darja Orožim, sicer delavka občinske uprave na Občini Žalec.

Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec je bil registriran na osnovi sprejetega Odloka o ustanovitvi, skupaj z javnim zavodom Medobčinska matična knjižnica Žalec (MMK), in ob hkratni ukinitvi prejšnjega javnega zavoda Zavoda za kulturo Žalec. Sprememba je posledica predhodne razdelitve Občine Žalec na šest občin: Braslovče, Polzela, Prebold, Tabor, Vransko in Žalec. V delitveni bilanci so se župani dogovorili, da bodo vse novo nastale občine ustanoviteljice le MMK ŽALEC, medtem ko bodo kulturni utrip svojih občin reševale samostojno, zato se je vodstvo Občine Žalec odločilo, da bo samo Občina Žalec ustanovila zavod, ki bo organizator kulturnih, športnih in turističnih prireditev ter bo pokrival tudi turistično promocijo, ki se bo skupno dogovarjala, za občino Žalec. ZKŠT Žalec ima tudi povezovalno nalogo in opravljanje strokovnih opravil za vse tri občinske zveze področij, ki jih pokriva, torej Zvezo kulturnih društev

Savinja Žalec, Zvezo športnih društev občine Žalec in Zvezo turističnih društev občine Žalec. V naslednjem letu je ZKŠT deloval v okrnjeni obliki vse do 1. maja 2003, ko se je kadrovsko popolnil z delavci občinske uprave (direktorica zavoda, programska direktorica za turizem, strokovni sodelavec za kulturo) in delavcem iz Zveze športnih društev občine Žalec za programskega direktorja za šport ter delavcem I. osnovne šole

Žalec kot vzdrževalcem športnega centra Žalec, medtem ko so leto poprej bili na zavodu zaposleni le tajnica, hišnik in tajnica uredništva Utrip, sodi od leta 1999 v pristojnost Zavoda tudi izdajanje mesečnega časopisa UTRIP Savinjske doline za občine Spodnje Savinjske doline.

V poletnih mesecih smo preuredili prostore v 1.nadstropju kulturnega doma v poslovne prostore za zgoraj navedene zaposlene, Glasbeni šoli pa so začasno najeli prostore v neposredni bližini premajhne glasbene šole, v stavbi bivše Gradnje. Potrebno je povedati, da je Glasbena šola Rista Savina »gostovala« v domu vsa leta od odprtja do prihoda popolnjene ekipe ZKŠT Žalec v dom maja 2003.

ZKŠT je edini tovrstni javni zavod v Občini Žalec, katerega osnovno poslanstvo je opravljanje javne službe na področjih kulture, športa in turizma. Predvsem je njegova naloga spremljati, spodbujati, posredovati, organizirati in izvajati kulturne in turistične prireditve ter športne prireditve in tekmovanja; upravljati z javno infrastrukturo na področju kulture, športa, ki mu jo je v upravljanje prenesla ustanoviteljica.

ZKŠT ima v organizacijskem smislu za izvajanje programa tri organizacijske enote: OE KULTURA; OE ŠPORT in OE TURIZEM.

Najvišji organ odločanja, SVET ZAVODA, sestavlja 7 članov, vsi so predstavniki ustanovitelja. To so: Ivica Čretnik, Metka Jagodič-Pogačar, Nada Jelen- predsednica, Ivo Lindič, Silvo Marič, Lojze Posedel, Gregor Vovk-Petrovski.

Strokovni svet za kulturo, strokovni svet za šport, strokovni svet za turizem so bolj posvetovalni in usmerjevalni organi in v pomoč programskim direktorjem pri pripravi vsebine programa dela.

Vsak svet sestavlja šest članov, od tega eden izmed zaposlenih v zavodu, dva izmed strokovnjakov za posamezno področje delovanja, dva člana sta predstavnika civilne sfere delovanja (društvene dejavnosti), en član pa je predstavnik občinske uprave ustanoviteljice.

Svoj pogled na vsebino delo posameznih organizacijskih enot pa v nadaljevanju podajajo programski direktorji za posamezna področja dela zavoda.

Tanja Razboršek Rehar

## Celost življenja je okrogla

Kot sem včasih mislila, da se vse začenja iz nekega nič na začetku, tako danes spoznavam, da se nikoli nič ne začenja od začetka, zato si nikar ne pripisujemo zaslug. Vedno smo le nadaljevalci nekega dela. Če je bilo delo pred nami opravljeno dobro, je naša odgovornost še toliko večja. Tako smo se tudi zaposleni v enoti KULTURA in strokovni svet za kulturo znašli pred veliko odgovornostjo.

Lahko pa rečemo, da je Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec postal v kratkem času svojega delovanja razpoznaven in v svojem okolju sprejet kot dober ponudnik kulturnih dobrin v občini, vsakdanji spremljevalec mnogih občanov, pa tudi obiskovalcev iz bližnje in daljne okolice, ki obiskujejo naše prireditve na različnih lokacijah: v Domu II. slovenskega tabora, v Savinovi hiši ali v dvorcu Novo Celje.

V tem času se je v domu zvrstila vrsta različnih prireditev. Že po tradiciji potekajo gledališki abonmaji, ki so vsi po vrsti zelo dobro obiskani: ponedeljkov in torkov za odrasle; cicibanov, v katerem se odvije kar po sedem predstav pa tudi; mladinski abonma je z obiski šol in drugih ustanov iz žalske, drugih savinjskih in iz velenjske občine prav dobro pokrit. Pomembno je, da se nit ne pretrga in da po »cicibanski« dobi ostane gledališče stalnica v življenju odraščajočega človeka.

Lani smo uvedli abonma narodno-zabavne glasbe, saj ima ta glasbena zvrst široko paleto občinstva. Abonentov je letos več kot lani, uvajanje vsake novosti pa je proces in ne nekaj, kar vzplamti v trenutku in potem tudi v trenutku ugasne. S kakovostnim programom, ki ljubiteljem

narodno-zabavne glasbe ni na voljo na vsakem koraku, bomo počasi privabili k poslušanju vedno več ljudi.

Tudi življenje samo je proces, je izmenjava bolj in manj prijaznega. Abonma klasične glasbe smo po dveh letih prizadevanj opustili, saj kljub ambiciozno zastavljenemu programu, v okolju ni bilo dovolj odziva. Klasična glasba predvideva zahtevnega, zbranega poslušalca, zato tudi ne more biti množično obiskana, mi pa ustrezne, manjše dvorane nimamo.

Verjame pa, da bo tudi ta zvrst našla svoje domovanje pod streho nove glasbene šole. Zato pa ljubiteljem klasike ponudimo obiske glasbenih hiš v večjih mestih – tako smo si lani ogledal Renske nimfe v ljubljanski in Hofmannove pripovedke v mariborski operni hiši.



Lidija Koceli



V nepozabnem spominu je ostal koncert Klavirskega tria Čajkovski v novembru 2003, s katerim smo optimistično začeli abonma klasične glasbe.



Prve jesenske počitnice so mnogi osnovnošolci preživeli ustvarjalno.

Na odru Doma najde svoje mesto tudi večina občinskih proslav, med njimi je naša osrednja prireditev, proslava ob slovenskem kulturnem prazniku, na kateri podelimo najvišja, Savinova priznanja in plakete za dosežke na različnih področjih kulture. Predvsem na teh osrednjih prireditvah v veliki meri sodelujejo domača kulturna društva, s katerimi tudi sicer redno sodelujemo.



Z osrednje proslave ob slovenskem kulturnem prazniku 2005

V Domu, pa tudi na nekaterih drugih primernih lokacijah je v počitniškem času zaživela otroška ustvarjalnost v obliki delavnic, s katerimi otroci smiselno in po lastni izbiri zapolnijo prosti čas, ob tem pa postajajo soustvarjalci kulture svojega časa in prostora. Tako se vrstijo delavnice oblikovanja gline in drugih materialov, izdelovanje nakita, plesne, glasbene, igralske delavnice...

V minulem šolskem letu so za učence osnovnih šol in za njihove mentorje potekale novinarske delavnice, ki so udeležencem približale značilnosti vseh sodobnih medijev in jih usposabljalne za ustvarjalen stik s časopisom, radiom in televizijo, mentorjem pa posredovale nekatera znanja, ki jih lahko tvorno vključijo v svoje pedagoško delo. V letošnjem letu pa sta z delom začeli dve otroški plesni skupini, z veliko željo, da v podporo plesno dejavnost in vzpodbudimo nastanek prave plesne šole, ki bo delovala v okviru Zavoda ali pa tudi kako drugače.

Ker je naša osnovna naravnost ponuditi kakovost, so takšni tudi koncerti različnih glasbenih skupin, ki jih organiziramo pod našo streho.

Tako so se v kratkem času na odru zvrstili naslednji izvajalci: Jan Plestenjak, argentinska vokalna skupina Opus quattro in Juan Vasle, Janez Škof in Čompe, Orkester slovenske vojske, Josipa Lisac, Funtango, Terrafolk. Na odru je svojo ustvarjalnost preizkušalo nekaj odličnih folklornih skupin, naša glasbena šola pa tu prireja vedno dobro obiskane koncerte svojih in gostujočih orkestrrov.

Kinematografska dejavnost na Slovenskem doživlja občutno krizo, ki ji botruje razvoj nakupovalnih centrov, ob katerih se gradijo veliki kinematografi s celovito ponudbo filmske produkcije in spremljevalnih dejavnosti, s kakršno majhne ustanove, kot je predstavlja kino v našem okolju, ne morejo tekmovati. Iščemo nove možnosti za preživetje v okviru programov

evropskega filma, a v tem trenutku težko rečemo, kaj se bo iz načrtov izcimilo.

V avli Doma se vrstijo različne razstave: slikarske, fotografske, potopisne, razstave ročnih del in drugih izdelkov, razne priložnostne tematske razstave različnih področij človekovega življenja in dela.

Galerijski dejavnosti v Savinovem likovnem salonu želimo po kratkem času bolj ali manj naključnega programa razstav in razstavljalcev vrniti njen sijaj.

Novi program predvideva razstave akademskih slikarjev, kiparjev, oblikovalcev, ki so v slovenskem likovnem prostoru že uveljavljeni ter mladih, ki v svojem ustvarjalnem delu odstirajo nova pota. Eden od pogojev za razstavljanje je ta, da dela na Slovenskem še niso bila razstavljena, razen seveda pri retrospektivah. Navežali bomo sodelovanje z drugimi galerijami in med razstavljalce pritegnili tudi po kakšnega umetnika iz tujine.



Skupina Terrafolk je dvakrat v enem večeru napolnil dvorano Doma.

Seveda pa bo v naši galeriji vedno prostor tudi za domače ustvarjalce, pri čemer bomo ohranjali ravnovesje enega in drugega.

Savinova hiša je oživela še bolj kot prejšnja leta: s prireditvami v atriju (poletni petkovi večeri, Čarobni kotiček v mesecu decembru), z vsakoletnim koncertom Savinove glasbe in z glasbenimi ter literarnimi večeri v prvem nadstropju hiše.

Ponosni smo na poletno slikarsko šolo Chiaroscuro, ki jo vodi naš rojak Rudi Španzel. Udeleženci v njej so nadarjeni likovniki osnovnih šol Spodnje Savinjske doline, pa tudi nagrajeni udeleženci slovenske razstave otroške grafike. Šola vsako leto širi svoj program, letos smo na primer, povabili k sodelovanju tudi slikarje – amaterje, iz Kulturno - umetniškega društva Žalec.

V zadnjem letu smo podprli izid dveh zbirk poezije domačih avtorjev in pripravili tudi literarne večere ob predstavitev, tik pred izidom pa je tudi književna revija Vpogled, ki je ravno tako darilo Domu ob njegovi 20-letnici. V njej se predstavljajo domači avtorji, ki v tem prostoru še niso imeli možnosti objavljati svojih besedil.

Začeli smo pripravljati monografijo mesta Žalec, ki bo izšla leta 2007 in bo hkrati s četrto podobo Rudija Španzla, akademskega slikarja in grafika specialista, z alegorijo likovne umetnosti, ki jo čaka njeno mesto v avli Doma II. slovenskega tabora, obeležila 825-letni obstoj Žalca.

Lidija Koceli

## Gibanje kot del življenja



Uroš Vidmajer

*Edina stalnica v življenju so spremembe!*

*To drži za vse ljudi, ki se fizično in mentalno ves čas svojega življenja spreminjamo. Načelo neprestanega spreminjanja pa se kaže tudi v organizacijskih strukturah različnih ustanov.*

*Tako današnja organizacijska enota ŠPORT izhaja iz nekdanje zelo aktivne Telesno-kulturne skupnosti, kasneje Zveze telesno kulturnih organizacij, in temelji na še vedno delujoči Zvezi športnih društev občine Žalec. Vsebina oz. rdeča nit delovanja pa je ves čas praktično enaka: bolj promovirati gibanje kot sestavni del življenja.*



Srečko Katanec, gost na prireditvi Šport 2002

*Šport ali gibanje želimo ljudem čim bolj približati in na različne načine vkomponirati v njihova življenja. Tako spodbujamo športno delo že v najzgodnejši življenjski dobi. Lep primer slednjega sta Cici olimpijada in Cici tek po ulicah Žalca, kjer predstavlja že zgolj udeležba naših najmlajših veliko zmago za vsakega posameznega otroka. V osnovnošolskem obdobju postaja tekmovalnost med mladimi že večja, pa vendar za netrenirano populacijo še zdaleč ne najpomembnejši športni element. Šolska športna tekmovanja se tako prepletajo skozi celotno šolsko leto.*

Za popestritev občolskih dejavnosti spomladi dodamo še akcijo Razpni mo jadra, ki s prek petnajstimi prireditvami skozi daljše obdobje na svojstven način stimulira vse starostne skupine h gibalni aktivnosti. Poletje brez vode je tako kot zima brez snega. Zato v poletnem času zaživijo kopalniško plavalni izleti v eno izmed znanih slovenskih zdravilišč oz. termalnih parkov. Jesenski čas zaznamujejo: ulični tek, Vebrov memorial ter test hoje kot dodatna gibalno-zdravstvena aktivnost.



Mladi karateisti na prireditvi Šport 2004

Športnih prireditev in dogodkov, ki jih organizira naša enota v povezavi s športnimi društvi in ostalimi ustanovami občine Žalec, je skozi celo leto veliko in kar preveč, da bi jih na tem mestu vse našteali.

Mesečni koledar prireditev in vrsta drugih promocij redno in ažurno obveščajo o aktualnih prireditvah.

Nikakor pa ne bi bilo prav, če ne bi izpostavil dogodka, ki za vse nas pomeni velik praznik in je krona športnih dosežkov tako posameznikov kot tudi ekip v našem prostoru.

To je osrednja letna športna prireditev v začetku meseca februarja, na kateri ob prisotnosti znanih slovenskih športnih imen podelimo priznanja najuspešnejšim športnikom in ekipam vseh generacij za preteklo leto.

Vabimo vas tudi v center športno-rekreacijskega dogajanja, naš Športni center v Žalcu, z atletsko stezo, mnogimi različnimi igrišči, otroškim igriščem in upokojskim športnim parkom, kjer sta generacijska združljivost in povezanost vidni tudi v praksi.

Uroš Vidmajer



Sabina Palir

Od vas je odvisno, kako se bo dan začel ...

... mi pa smo tukaj, vam na voljo, pripravljene svetovati, animirati in razveseljevati.

Z vsakoletnim širjenjem turistične zbirke (prospektov, turističnih publikacij, razglednic, spominkov, turističnih kart ...) želimo k razvoju turizma v občini Žalec pritegniti čimveč turističnih ponudnikov in s kakovostnimi informacijami prepričati obiskovalce ter vse povpraševalce o zanimivosti naše turistične destinacije. Da turistične publikacije in informacije ne bi bile namenjene same sebi, smo vam z aktiviranjem Turistično-informacijskega centra v Savinovi hiši (leta 2004) zagotovili njihovo dostopnost in uporabnost. Postali smo vam prijaznejši in dostopnejši. Odpiralni čas TIC-a se prilagaja turistični sezoni.

Z našo turistično vodniško službo želimo turistom zagotoviti zanimivo predstavitev turističnih znamenitosti naše občine in jih animirati tako, da se bodo zadovoljni od nas poslovili ter se k nam z veseljem vračali. Razlog za povratke pa je poleg prijaznih ljudi in pestrosti turistične ponudbe tudi čisto, človeku prijazno okolje. Zanj poleg pristojnih institucij skrbimo tudi turistični delavci in vsi, ki spoštujemo zdravo in lepo naravno okolje. Prizadevanja po urejenosti okolja vzpodbujamo v sodelovanju z Občino Žalec in Zvezo TD



Obiranje hmelja na star način na njivi pred Domom II. slovenskega tabora

Občine Žalec med vsemi občani s projektom »Najlepši kraj, hiša in kmetija«, prav tako pa prijaznosti okolja namenjamo posebno pozornost tudi na društveni ravni (čistilne akcije, projekt Za vsako hiško ena rož'ca). Hkrati si prizadevamo, da se preko Zveze turističnih društev Občine Žalec širi glas aktivne društvene dejavnosti po celi Sloveniji ter zaseda pomembno mesto v Turistični zvezi Slovenije. Turističnim društvom pripada v našem turizmu priznanja vredna vloga, saj so zelo pomembni akterji pri ustvarjanju in razvijanju turistične dejavnosti.



Turistično ponudbo dopolnjujemo in bogatimo s turističnimi projekti ter prireditvami (Pustni karneval, Srečanje turističnih društev s podeželja, Kolesarjenje po Spodnji Savinjski dolini, Pohod po hmeljski poti, Hmeljarski likof, Veseli december, Silvestrovanje na prostem ...) Vsako leto namenimo posebno pozornost svetovnemu dnevu turizma, v veselje pa nam je, da je turizem naš vsakdan.



Dedek Mraz na obisku pri najmlajših obiskovalcih

Pozabili nismo niti na najmlajše, na turistični podmladek občine Žalec. Že v vrtcih in v osnovnih šolah se razvijajo zanimive, predvsem pa uporabne turistične ideje. Vzpodbujamo jih z raziskovalnimi aktivnostmi, najboljše predloge pa vključujemo tudi v plane našega dela.

Turizem – najhitreje razvijajoča se gospodarska panoga - zahteva nenehne spremembe, ideje in razvoj. V sodelovanju z Občino Žalec in Razvojno agencijo Savinja Žalec se vsako leto prijavljamo na državne in mednarodne razpise ter s pridobljenimi sredstvi v sodelovanju z omenjenima institucijama »vrtimo« kolo razvoja turizma naprej. Pravijo, da je turizem kot veliko kolo. Težko ga je zavrteti, ko pa se enkrat vrtilo, se vrtilo vse hitreje.

Turizem nas torej spremlja na vsakem koraku ...  
... vsak dan vas pričakujemo v Turistično informacijskem centru, od koder zagotovo ne boste odšli praznih rok oziroma brez idej, kako bi zapolnili vaše življenje ali ga mogoče polepšali komu drugemu.  
Veseli pa bomo tudi vašega obiska na sedežu Zavoda, v enoti TURIZEM.

Sabina Palir

Brošura

20 let Doma II. slovenskega tabora

December 2005

Uredništvo

Anka Krčmar, Jožica Ocvirk, Tanja Razboršek Rehar,  
Lidija Koceli, Maja Horvat

Oblikovanje

Design studio Ag3 d.o.o., Velika Pirešica

Uredila

Lidija Koceli

Izdajatelj

Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec

Tisk

Tiskarna Petrič, Slovenske Konjice

Število izvodov

1000

Ker nismo poznali avtorstva vseh fotografij, smo se odločili, da pod fotografije ne bomo zapisali nobenega imena. Vsem avtorjem se za to opravičujemo in hkrati zahvaljujemo za dragoceno gradivo.



